

Kleve 3 Juni 1942

1.
Berte Henriëus

Op Uw zestigsten verjaardag, nog wel samen vallend met den blijden Sacramentisdag mijn hartelijkste gelukwenschen en een extra gebed, dat Onze lieve Heer U nog vele mooie priesterjaren geve in Uw H. Orde. Ik moet mij met een geestelijke H. Communie terede stellen, want een H. Mis is hier alleen 's zondags. Het is al een heele vooruitgang geweest, dat ik de laatste drie Heilige Dagen weer de H. Mis heb kunnen bijwonen en Pinksteren beide dagen en Drievuldighheidszondag de H. Communie weer heb kunnen ontvangen na er 4 maanden van verstoken te zijn geweest. Ik blijf hier nog eenige tijd, weet echter niet hoelang. Elken zaterdag gaat er een transport van een veertig van hier verder Duitschland in. Dese week ben ik er nog niet bij. Mischien volge de week. Een week eerder aflaten, maakt ook al niet veel uit. Ik wacht het maar geduldig af. Ik kan nog lang genoeg in Dachau (bij München) zijn. Het heeft geen naam om er hard naar te verlangen, al doen de gevangenen en het kamp tot nu toe doorleefd een menich witerwaard ook ^{al} niet verlangen er langer te blijven. Wie had gedacht, dat ik U op Uw 60ste verjaardag vanuit een Duitse gevangenis zou schrijven. Er is in die 60 jaar al heel wat gebeurd. Wat zien we er in deren somberen tijd blij en dankbaar op terug. Ochdat blij komt ook weer en ik hoop binnen niet te lange tijd. Men probeert nog voor mij, mij in een Duitsch klooster onser Orde geïnterneerd te krijgen, zooals men ook Pastoor Bulters

II. heeft vrijgelaten met de verplichting, dat hij naar
Venray werd verplaatst, maar of dat lukke zal, staat
te beken. Ik heb de geheele zaak maar in de handen
van St. Jozef gesteld die den kleine Jesus met Maria
ook weer uit Egypte naar Nazareth voerde. Ik vereenig
me maar met Jesus e Maria in zijne machtige be-
scherming. Sluit U in uw gebed maar bij mij aan.
Het gaat me, genie de omstandigheden, nog al be-
hoorlijk. Ik spatel er wel door en zal later de schade
wel meer inhalen. Plaatsing in Daclan beteekent wel-
naden oorlog. Maar ik praat maar over mijzelf, hoe is
het met U. Zijn de voeten weer geheel beter? Vele groete
aan Uw kusterijs, binnen en buite slot. Ik bereel me
natuurlijk in haar gebed. Ik hoop maar, dat Uw werk
onder haar U steeds meer voldoening en vreugde geeft
naar ziel e naar lichaam. En vele groete natuurlijk
ook aan Pater Gardiaan, de Pater e de Broeders. De broer
van Pater Heltena zag ik nog juist even in Amersfoort.
Hij kwam, ik ging. Onder het passeeren ere ee paar
woorden. Hij dacht, dat ik naar huis ging e reide, va-
der e moeder enz. te groete. Ik moest hem teleur-
stellen. Hij zag er blij e opgewekt uit e ik hoor van
anderen, die van daar weer hier zijn gekomen, dat hij
heel goed stelt. Ik ben P. Elpidius Bruna heel dank-
baar, dat hij Frisia Catholica leidt. Ik hoop dat hij
er de gang in houdt e veel tot bloei er van kan
doen. Vooral zou ik hen wille vragen, werke te
maken van de steenen voor de staties te Dokkum.

Rohling zal hem wel helpen, ook de Jong raelt er veel
 voor. Rohling is in verbinding met Forwerd. Bolward
 kan naar de Broerekerk uit die garage wel wat steen
 leveren, dunkt mij. Er staat ee los turnhe muurtje.
 Franeker zal van het oude Kruisheerenklooster (krank-
 zinnigen gesticht) steenen kunnen leveren. Ik meen, dat
 Rohling ook verbinding kreeg met Bergum. De Pastoor van
 Woudsend beloofde anderswel achter Protestantsche
 kerk. Laat mij een wete, hoe het met Frisia Catholica
 gaat. Mijn adres is via den Prior v. Nijmegen. Vele groete
 aan zn. Barbara e. zusters te Leeuwarden. Ik kan haar
 niet schrijven. Bij mitrodering kan ik U schrijven. Men is hier
 vriendeljk en welwillend, maar t. blijft ee gerangenis. Ook
 Michiel en Jatsche, Jan e. Rena, Hans e. Free, met de kinderen
 de harteljkste groete. Ik denk heeldijk wijls aan Walle
 en weet dan haan, dat Je mij niet vergeet. Groete ook
 via Nyoklooster aan Ahke Kramer. Salame. Haar Heer-
 broer zal ik waarschijnljk spoedig, late we hope, in wel-
 stand sien. Er zijn veel geerteljke daar, ook collega
 Bezout. Nu vier maar goed uw bojaar. Het re met
 vengde in. Ik deel in die vengde.

In Chr. uw Titus, Ocar.

Zevende brief van Prof. Dr. Titus Brandsma uit Kleve 3 Juni, 1942. 7
Aan Zijn Broer Pater H. Brandsma te Drachten.

Beste Henricus.

Op Uw zestigsten verjaardag, nog wel samen vallend met den blijden Sacramentsdag, mijn hartelijkste gelukwensen en een extra gebed, dat Onze Lieve Heer U nog vele mooie priesterjaren geve in Uw H. Orde. Ik moet mij met een geestelijke H. Communie tevreden stellen, want een H. Mis is hier alleen zondags. Het is al een heele vooruitgang geweest, dat ik de laatste drie Heilige Dagen weer de H. Mis heb kunnen bijwonen en Pinksteren beide dagen en Drievuldigheidszondag de H. Communie weer heb kunnen ontvangen, na er 4 maanden van verstoken te zijn geweest. Ik blijf hier nog eenigen tijd, weet echter niet hoelang. Elke Zaterdag gaat er een transport van een veertig van hier verder Duitschland in. Deze week ben ik er nog niet bij. Misschien volgende week. Een week eerder of later, maakt ook al niet veel uit. Ik wacht het maar geduldig af. Ik kan nog lang genoeg in Dachau (bij München) zijn. Het heeft geen naam om er hard naar te verlangen, al doende gevangenen en het kamp tot nu toe doorleefd, een mensch uiteraard ook al niet verlangen er langer te blijven. Wie had gedacht, dat ik U op Uw 60 sten verjaardag van uit een Duitsche gevangenis zou schrijven. Er is in die 60 jaar al heel wat gebeurd. Wat zien we er in dezen somberen tijd blij en dankbaar op terug. Och dat blij komt ook weer en ik hoop binnen niet te langen tijd. Men probeert nog voor mij, mij in een Duitsch klooster onzer Orde geïnterneerd te krijgen, zooals men ook Pastoor Bulters heeft vrijgelaten met de verplichting, dat hij naar Venraij werd verplaatst, maar of dat lukken zal, staat te bezien. Ik heb de geheele zaak maar in de handen van St Jozef gesteld. Die den Kleinen Jezus met Maria ook weer uit Egypte naar Nazareth voerde. Ik vereenig me maar met Jezus en Maria in zijne machtige bescherming. Sluit U in Uw gebed maar bij mij aan, Het gaat me gezien de omstandigheden, nog al behoorlijk. Ik spartel er wel door en zal later de schade wel weer inhalen. Plaatsing in Dachau beteekent wel: na den oorlog. Maar ik praat maar over mijzelf, hoe is het met U. Zijn de voeten weer geheel beter? Vele groeten aan Uw Zusters, binnen en buiten slot. Ik beveel me natuurlijk in haar gebed. Ik hoop maar, dat Uw werk onder haar U steeds meer voldoening en vreugde geeft naar ziel en naar lichaam. En vele groeten natuurlijk ook aan Pater Gardiaan, de Paters en de Broeders. Den broer van Pater Hettema zag ik nog juist even in Amersfoort. Hij kwam, ik ging. Onder het passeeren even een paar woorden. Hij dacht, dat ik naar huis ging en zeide, Vader en Moeder, enz. te groeten. Ik moest hem teleur stellen. Hij zag er blij en opgewekt uit en ik hoor van anderen, die van daar naar hier zijn gekomen, dat hij het heel goed stelt. Ik ben P. Elpidius Bruna heel dankbaar, dat hij Frisia Catholica leidt. Ik hoop, dat hij er den gang in houdt en veel tot bloei er van kan doen. Vooral zou ik hem willen vragen, werk te maken van de steenen voor de staties in Dokkum. Rohling zal hem wel helpen, ook De Jong voelt er veel voor. Rohling is in verbinding met Foswerd. Bolsward kan naast de Broerekerk uit die garage wel wat steenen leveren, dunkt mij. Er staat een los tusschenmuurtje. Franeker zal van het oude Kruisheerenklooster (Krankzinnigengesticht) steenen kunnen leveren. Ik meen, dat Rohling ook verbinding kreeg met Bergum. De Pastoor van Woudsend beloofde onderzoek achter Protestantsche kerk. Laat mij eens weten, hoe het met Frisia-Catholica gaat? Mijn adres is via den Prior van Nijmegen. Vele groeten aan Zr. Barbara en Zusters te Leeuwarden. Ik kan haar niet schrijven. Bij uitzondering kan ik U schrijven. Men is hier vriendelijk en welwillend, maar het blijft een gevangenis. Ook Michiel en Gatske, Jan en Lema, Hans en Trees met de kindertjes de hartelijkste groeten. Ik denk heel dikwijls aan U allen en weet dankbaar, dat Ge mij niet vergeet. Groeten ook via Ugoklooster aan Akke Kramer-Galama. Haar Heerbroer zal ik waarschijnlijk spoedig, laten we hopen, in welstand zien. Er zijn veel geestelijken daar, ook collega Regout. Nu, vier maar goed Uw 60 jaar. Zet ze met vreugde in. Ik deel in die vreugd.

In Chr. uw Titus, O Carm.